

מנו"ף

מרכז להנהגה וניהול
במערכת החינוך

פרשת שבוע צו

"צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה". שנינו בגמ' בפסחים נה': מניין שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר? תלמוד לומר: "וערך עליה העולה". ומניין שאין דבר אחר תמיד של בין הערביים? ת"ל: "והקטיר ליה חלבי השלמים, עליה השלם כל הקרבנות כלם". [כל הקרבנות האחרים, כולל מוספין, ואפ' עבודת יום הכיפורים, הכל נעשין בין עולת השחר לעולת בין הערביים]. נמצאנו למדים שבקרבנות ציבור מתחילה עבודת המקדש ובקרבנות ציבור נחתמת העבודה. תמידין קרבין רק משל ציבור, ולכל אחד מ ישראל עשיר או עני יש בהם יד במידה שווה במחצית השקל. בעולת תמיד פותחים ובה חותמין עבודת המקדש. ללמדך, לא יהא ליבו של אדם נתון אלא לשל ציבור ולמען ציבור, ואינו נבדל וחי אלא בתוך הציבור. וכל שמבקש לעצמו יבקש בתוך ציבור. הדא הוא דכתיב "זאת תורת העולה" במה תתעלה התורה, בקרבנות עולה, שאין בהם שום חלק לכהן, הכל כליל בשלימות הלב לשמים, ובמה תתעלה התורה, בכך שכל עבודת המקדש פותחת ונגעלת בקרבן ציבור.

"זאת תורת העולה, היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבוקר לא תכבה, ואש המזבח תוקד בו". האור החיים הקדוש הסייע פרשה זו מפשרה ואומר: "בדרך רמז תרמוז כל הפרשה על הגלות האחרונה שאנו שרויים בה, לנחמנו מעצבון נפשנו כי כל איש ישראל מאנה הנחם נפשו בראותו אך הגלות ועול הגויים אלף ותרע"ב שנים. [הרב כתב זאת בשנת 1742]. היא עולה, עם ישראל עולים על המוקד לעוז אהבתם ומס"נ על קדושת שמו יתברך. כל הלילה עד הבוקר, כל הלילה בחשכת הגלות עד יזרח בוקר. והאש על המזבח לא תכבה, למרות שמעלים אותנו על המוקד, אש אהבתו יתברך לא תכבה.

כבר אמרנו זבחים אינם חלילה לתכליתו אלא לתכליתנו. קרבנות לא באו אלא לתקן ולקדש את האדם ולהסיר מליבו מידות התאוה והגאווה, שורש כל חטא. א"ר לוי: נימוס וקלוסים הוא שכל המתגאה אינו נידון אלא באש שנאמר היא העולה על מוקדה, דור המבול ע"י שנתגאו ופשטו ידם בגזל. א"ר יוחנן: כל טיפה וטיפה שהיה הקב"ה מביא על דור המבול היה מרתחה בתוך גיהנום. סדומיים, ע"י שנתגאו ואמרו נשכח את החסד, נדונו באש דכתיב: "וה' המטיר על סדום". פרעה הרשע ע"י שנתגאה ואמר: מי ה' אשר אשמע בקולו? לא נדון אלא באש, דכתיב: "ויהי ברד ואש מתלקחת". סיסרא הרשע ע"י שנתגאה ולחץ את ישראל, לא נדון אלא באש, דכתיב: "הכוכבים ממסילותם נלחמו" וגו'. סנחריב ע"י שנתגאה ואמר מי בכל אלהי הארצות וגו', לא נידון אלא באש, דכתיב: "ותחת כבודו יקד יקוד" וגו'. נבוכדנצר ע"י שנתגאה ואמר ומן הוא אלהא די ישיזבינכון מן ידי, לא נידון אלא באש, דכתיב: "קטל המון שביבא דנורא". מלכות הרשעה על ידי שהיא מחרפת ומגדפת ואומרת: מי לי בשמים, אינה נידונית אלא באש, דכתיב: "ויהיבת ליקידת אשא". אבל ישראל שהם נבזין ושפלים בעוה"ז, ועולים המוקד על קדושתו יתברך, מתנחמים באש, שנאמר: "ואני אהיה לה נאום ה' חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה".

"במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת לפני ה'", מה ההדגשה באה ללמד? שנינו (בגמרא סוטה ל"ב) אמר רבי שמעון בן יוחאי: מפני מה תקנו תפילה בלחש? שלא לבייש עוברי עבירה

מנו"ף

מרכז להנהגה וניהול
במערכת החינוך

כתיבות לפרשת שבוע

המתוודים בשמו"ע על חטאם. שהרי לא חילק הכתוב מקום בין חטאת לבין עולה, שלא ידעו בריות שהיא חטאת. וכשמביא חטאת יהיו סבורין שהוא מביא עולת נדבה. ועוד, עולה באה על הרהור הלב ולא על מעשה בידיים. כיוצא בו אתה אומר בהבאת ביכורים, [משנה ג'], "בראשונה כל מי שיודע לקרות קורא, וכל מי שאינו יודע מקרין אותו. נמנעו מלהביא. התקינו שיהו מקרין את מי שיודע ואת מי שאינו יודע".

"היא העולה על מוקדה" כאשר אדם מתאוה "לעולה" לעליה, היא היא תחילת מפלתו. כל מי שמעלה עצמו סופו לילך באש. **אוי לה לגדולה שאינה גורמת טובה.** אותם ארבעים ושנים אלף שנהרגו בימי יפתח הגלעדי, מפני מה נהרגו? יפתח שאל שלא כהוגן להעלות בתו על גבי המזבח לעולה. ופנחס בן אלעזר היה עומד בימים ההם כהן. היה לו ליפתח לילך אצל פנחס ויתיר לו נדרו, ולא הלך. זה אומר אני ראש לכל ישראל, ואלך ואשפיל ראשי אצל זה הכהן להתיר נדרי? והיה לו לפנחס להמציא עצמו לשופט. פנחס אומר: אני כהן גדול ואיך אלך אצל עם הארץ, הוא צריך לי ואני אלך? ושניהם נתחייבו בדמיה של הנערה, ושניהם נענשו, יפתח - נתנגע ונפלו אבריו בערי ישראל, ופנחס - נסתלקה הימנו רוח הקדש, כי היא העולה על מוקדה.

להתחדשות ולראשוניות יש תמיד ייחודיות והתעלות. בחנוכת המשכן הקריבו הנשיאים קרבנות עולה ושלמים. **יום זה היה לפני הקב"ה כיום שנעשו בו שמים וארץ,** ואף אהרן היה מיצר שלא הקריב עמהם עד שניחמו משה במנורה שהיא עתידה לדלוק לעולם. [וכך הוא שנרות חנוכה ממשיכים גם באין מקדש]. ועם כל זאת אין לקב"ה נחת אלא ממי שממעט עצמו, ואין נותן ליבו על מי שאין לו.

ר' יהושע דסיכנין בשם ר' לוי אמר: בוא וראה כמה חס הקב"ה על ממונם של ישראל. אמר להן מי שנתחייב להביא קרבן יביא מן הבקר אם עולה קרבנו, ואם לא מצא מן הבקר יביא כבש אם כבש, ואם לא מצא מן הכבשים יביא מן העזים ואם עז, ואם לא מצא מן העזים יביא מן העופות ואם מן העוף, ואם לא מצא מהעוף יביא סולת, **סולת מנחה תמיד,** ולא עוד אלא שכל הקרבנות אינן באים חציים וזו באה חציים מחציתה בבקר ומחציתה בערב. ולא עוד אלא כל מי שהוא מקריב אותה מעלה עליו הכתוב כאלו הוא מקריב מסוף העולם ועד סופו שנאמר: "כי ממזרח שמש עד מבואו" וגו'. ולא עוד שעני ואין לו מביא קומץ מנחה ומעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו.

אמרו חכמים: לאה תפסה פלך הודאה ויצא ממנה יהודה שהודה ונחל מלכות, רחל תפסה פלך שתיקה ויצאה ממנה אסתר, [אין אסתר מגדת עמה]. בפרשתנו בא קרבן תודה שמעלתה נשגבה מאוד. כיון שהיא מבטאת טוהר הפנימיות שבהכרת הטוב. רבי פנחס ורבי לוי ורבי יוחנן בשם ר' מנחם דגליא, לעתיד לבוא כל הקרבנות בטלין וקרבן תודה אינו בטל, כל התפילות בטלות ה**הודאה אינה בטלה** הה"ד (ירמיה ל"ג), "קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול אומרים הודו את ה' צבאות" וגו' זו הודאה, ומביאין תודה בית ה' זה קרבן תודה, וכן דוד אומר: "עלי אלהים נדריך, אשלם תודות לך" תודה אין כתיב כאן אלא תודות, שתיים, ההודאה וקרבן תודה. דוד שבא מיהודה, [שלמד הודאה מכוח אימו לאה], הוא שהודה לקב"ה בהלל ועיטר לו במזמורי תודה. כדכתיב: "**זובח תודה יכבדני**". ר' הונא בשם ר' אחא, "יכבדני" אין כתיב כאן אלא יכבדני

מנו"ף

מרכז להנהגה וניהול
במערכת החינוך

כתיבות לפרשת שבוע

כבוד אחר כבוד. ד"א זובח תודה יכבדנני רבי ברכיה בשם רבי אבא בר כהנא כבדני אין כתיב כאן אלא יכבדנני כבדני בעולם הזה יכבדני בעולם הבא, "ושם דרך", אלו מסלקי דרכים. ד"א, "ושם דרך", אלו סופרים ומשנים שהן מלמדין את התינוקות באמונה. ד"א "ושם דרך", ר' יוסי ברבי יהודה בשם רבי מנחם ברבי יוסי: אלו חנוונין, שהן מוכרין פירות מעושרין לרבים. ד"א "ושם דרך", אלו שהן מדליקין נרות כדי להאיר בהם לרבים, דאמר רשב"ל שאול: לא זכה למלוכה אלא ע"י שהיה זקנו מדליק נרות לרבים. אמרו מבואות אפילות היו מביתו לבית המדרש והיה מדליק נרות בהם כדי להאיר בהם לרבים, כתוב אחד אומר: ונר הוליד את קיש, וכתוב אחד אומר: קיש בן אביאל, הא כיצד אביאל היה שמו, אלא ע"י שהיה מדליק נרות לרבים, זכה ונקרא שמו נר.

בפרשתנו נתקדשו אהרן ובניו לעיני כל העדה, עת נמשחו בשמן המשחה. כתוב: "ואת שמן המשחה... ואת כל העדה הקהל". מידיו הקדושות של משה נמשחו ונתקדשו לא רק המשכן והכהנים בדורו, אלא כל הדורות הבאים נמשחו ונתקדשו מאותה הארה של משה. א"ר יהודה בר' אלעאי: שמן המשחה שעשה משה במדבר. מעשה נסים נעשו בו מתחילה ועד סוף. מתחילה לא היה אלא י"ב לוג שנאמר: שמן משחת קודש יהיה ז"ה לי, אם לשרות בו את העצים לא היה מספיק, כמה האור שורף כמה העצים בולעים וכמה יורה בולעת, ממנו נמשח אהרן ובניו כל שבעת ימי המילואים, ממנו נמשחו מזבח הזהב וכל כליו, ממנו נמשח מזבח הנחושת וכל כליו, ושלחן וכל כליו, ומנורה וכל כליה וכיור וכנו. ממנו נמשחו כהנים גדולים ומלכים, אפילו כהן גדול בן כהן גדול טעון משיחה עד עשרה דורות, ואין מושחים מלך בן מלך. ומפני מה משחו את שלמה מפני אדוניהו, ואת יואש מפני עתליה, ואת יהואחז מפני יהויקים אחיו שהיה גדול ממנו שתי שנים, וכולו קיים לעד לעולם. הדא הוא דכתיב: "שמן משחת קודש יהיה זה לי".

למחנכים: אף שמסכת הקרבנות נראית מסכת פרטי דינים לשעתן לכשיבנה מקדש, הנה מקופלין בתוכה דברים נכוחים מכוונים מוסר השכל לנו. לכל החפץ לגדל דור ישרים. הכל מעשי ניסים, הקרבנות פותחים בעולה, כי רק מי שמוכן להדליק אש קודש בלב תלמידיו יקרב לחינוך שהיא עבודת קרבנות. בלא הקרבה אין חיבור בין שמים לארץ. במסכת הקרבנות הכל הולך אחר כוונת הלב, וכל פניה או נטיה למחשבה זרה פוסלת. עוד למדנו בפרשתנו, מקום הכהנים במחיצות המקדש ולא יצאו ממנו. ממש כפי שיש לשמר את התלמידים כשמירת הקודש של הכהנים מפני כל טומאה חיצונית, כך יש לשמר את הכיתה מפני רוחות החולין שבחוג, או לפחות לחסנם ולחזקם, שלא יעקרו ח"ו ע"י כל רוח מצויה. מוסר השכל לכל מחנך: כל הקרבנות עתידין ליבטל, ותודה קיים לעד, מפני שמה שניתן מתוך טהרת הלב כהודאה, יש לו אחיזה עולמית. הכרת הטוב אין למעלה הימנה, כי ממנה יצמחו כל המעלות שאדם יודע מקומו ויודע למטיבים עימו, כפי ראשו בפני מי שגדול ממנו. היחס בין מורה לתלמיד מושתת על קרבן תודה, עשייה לשמו יתברך, והודאה מתוך הכרה שאין זה בזכות אלא בחסד.